

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Primus Siue Vis Et Virtus Exemplorum, Hoc est, Solatia Et Documenta
- Hæc Moribus, Illa Temporibus Nostris Adhibita

Stengel, Georg

Ingolstadii, Anno M.DC.L.

Caput XI. Exemplis Martyrum fieri etiam Martyres.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48162](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48162)

scientiâ religiosus fuit, eumq; in Ordinem ingressus est antè, quàm mundi malitiam cognosceret; & in eo tot annis se afflixit inedia, siti, flagris, cilicijs, sub assiduo obedientiæ iugo inclusus, humilis, patiens, ab oratione numquam desistens: & cur hæc omnia vel facit, vel sustinet? *Vt Deum in morte propitium habeat.* Ego autem, qui nequitiam cum lacte matris bibi; qui in vanitate ab ipsis cunis sum educatus; cuius cor dolis, verba mendacijs, negotia fraudibus plena sunt; ego, inquam, Veneris pullus, libidinum, meditator, impuritatis sentina; ego conuiciorum inuentor, infamationum scaturigo, blasphemiarum caminus; ego ieiuniorum, eleemosynarum, orationum neglector, templorum profanator, ebrietatum & intemperantiæ cloaca, quid hucusque feci, *ut Deum in morte propitium habeam?* Heu nihil feci! & quod peius est, nec Faciebam! Restat ergo, vt faciam. Ita profanæ animæ occurrentes Religiosos, immò & ipsi Religiosi sese inuicem deberent intueri; quàm multas inutiles, immò & noxias cogitationes vitarent, easque in lucrum spirituale conuerterent? Nam & inter ipsos quoque Religiosos illi ipsi plerumque minùs pœnitentiæ operibus sunt dediti, qui magis illis indigerent; & quò quisque innocentior, eò etiam in se ipsum est seuerior, *ut Deum in morte propitium habeat.* A viridi igitur ligno aridæ arbores succum trahunt, discuntque fructus dignos pœnitentiæ facere, si non piget fructus alienos, cum sua ariditate sterilitateque comparare.

CAPVT XI.

Exemplis Martyrum fieri etiam Martyres.

I.

Iob. 14. 7.

Vid quòd vsque ad Martyria, & vitam ipsam cum sanguine profundendam inuitant, alliciunt, trahunt, & quodammodo cogunt exempla? *Lignum habet spem: ait Iob, si precisum fuerit, rursus virefcit, & rami eius pullulant. Si senuerit in terra radix eius, & in puluere emortuus fuerit truncus illius, ad odorem aqua germinabit, & faciet comam, quasi cum primum plantatum est. Homo verò cum mortuus fuerit, & nudatus, atq; consumptus, vbi quæso est? In terra nimirum, & in puluere, vnde ad nouissimum vsque diem, ad nullius aquæ odorem germinabit corpus eius; germinabit tamen virtus eius.* De hac si sit sermo, ex mente

ne causam quidem scio me habuisse, ea in familia, in qua tot ubique se offerunt causæ fraternæ charitatis. Porro tam rigidâ corporis castigatione, tamq; seriâ pœnitentiâ me exerceo, vt Deum in morte propitium habeam.

Hoc verbo, velut mucrone, transfossus latro, in se ipsum descendens, atque altè suspirans dixit: Ego verò hominum postremissimus, ego consceleratissimus, ego miserrimus, infelicissimusque viarum obsessor, viatorum spoliator; ego qui tot furta, tot rapinas, tot adulteria, tot homicidia, tot sacrilegia, in omni vita mea perpetravi, vt numerus iniri nequeat, numquam à cibis abstinui; numquam pane & aqua contentus fui; nec scio, quid sit esurire, aut ieiunio se macerare, semper sumptuosis dapibus saginatus, semper deliciatus, quo pacto Deum, toties & tam atrocibus iniurijs irritatum, propitium sum habiturus? Tantum vitâ disto ab hoc asceta, quantum distat scelus ab innocentia: & tamen huius innocentis tanta, mea vlla est pœnitentiâ? Væ mihi miserrimo! Hæc cum magno impetu effudisset, ad Abbatem cucurrit: ad cuius pedes prouolutus, in lachrymas diffudit, jamque de cetero haud aliter tractari voluit, quàm more ceterorum, neque ampliùs contra fabas, aut storeas excepit; aut fontanæ stomachum impatientem obtendit: Immò post illa, ita pœnitentijs sese affixit, vti ceteros omnes abstinentiâ superaret, jamque exemplo correctus, ipse fieret exemplum corrigendorum.

XVII.

Quod prorsus experimur etiam in alijs rebus. Nam sicut sapissime fabri volunt fieri, filij fabricorum, quia eius artificij quisq; amore potissimùm capitur, quod frequentius inruetur; ita qui viuunt cum amantibus orationem, discunt orare & ipsi; qui cum mitibus agunt, mitescunt: qui cum benignis versantur, imitantur benignitatem: & à castis hauriunt, qui eorum puros mores suspiciunt, integritatem: virtus virtutem velut sol calorem propagat, dum amorem sui excitat, incenditq; , vt ad amandum, sic & ad imitandum. Et imitarentur longè plures aliorum pœnitentiâ, ac ieiunia, vitæque seueritatem, si hanc latronis cogitationem susciperent, & suas noxas cum eorum innocentia conferrent, dicerentque: Ille, & iste, & iste, ab ineunte adole-

XVIII.

F

scentiâ

mente Iob, etiam homo renouescit, & rami illius quoque pullulant. Nam Martyr, qui quasi granum frumenti cadens in terram moritur, Ioani. 12. 24. & germinat, per exemplum, & multum fructum, affert. Itaque ad stipulante quoque mihi D. Gregorio, facit comam lignum prae- S. Greg. 1. 12. sum, cum extinctus corporaliter iustus, ipso sua passionis exemplo, mul- moral. c. 4. torum corda suscitatur, & ex fide recta virorem veritatis ostendit.

Possem hic totum agmen producere exemplorum, sed sum-
ma sequar fastigia rerum; & vel ab vno satis erudiremur, in quo Pater martyrio sublatus, & vxorem, & septem filios traxit. Qui, vt bis traherentur, etiam matre praeeunte sunt tracti. Generosa, soboles, supra aetatem constans, intra ipsa extrema supplicia audior mortis, quam alij voluptatis. Tanti dux femina facti. Reliquerat enim Getulius Martyr post se coniugem Symphorosam, & septem filios. Bonum factum! e tanta familia neminem reperias de-
generem. Scires illam Martyris vxorem, hos filios esse, qui sanguine tincta parentis vestigia fortiter insisterent. Ergo Adriano Imperatori siffitur animosa cohors; & ecce Mater ducit Blanditys, minus, tormentis omnibus pugnatur. Sed vincunt in filijs mater, in matre filij, dum ante oculos patris volat memoria, & Martem eius, quem fundi viderant, sanguis accendit. Cumq; mater in praeterfluentem cum appendice saxo abijcienda esset, praeco, clamabat, filios ad victoriam Mater. Si filij estis, ad patris dexteram, & matris sinum etiam, per tela, & ignes curretis. Ecce morior; pulchra mortis haeredes, quos nisi filios dicam meos? Iamque valet: ego mulier per vndas portum peto. Si viri estis, per vulnera viam in caelum animo facietis. Dixit, & vnda mersa, quod voluit, enatauit. Postridie fortissima turba iterum producit, singuliq; ad palum ligati statuuntur, quasi verò in hac pugna tirones, & non veterani iam essent. Inde Crescentius ferro guttur, Iulianus pectus, Primitius umbilicum, Nemesius cor trañcitur, & omnes aduersa vulnera sibi gratulantur. Iam Eugenius in duas partes, at Iustinus, vt amplius augeter fraternam aciem, membratim dissecatur. Denique Staeteus omnium telorum stat scopus. Neque iam Tyrannus prohibere potuit, quò minus fratres secutus ad astra euolarot: pennas tot sagitta addiderunt. Quàm verè Getulius familiam quàm castè vxorem duxit? quàm piè secuta est Symphorosa maritum ducentem? quàm fortiter duxit filios

II.

Virg. Aeneid.

Ex Roman. Breviar. recensetur in SS. Menstr. 18. Iulij.

sequentes? quàm sanctè septem filij, vestigijs parentum institerunt?

III.

Quemadmodum & Sancta Felicitas Romæ, vestigijs insticit septem filiorum, eos prius verbis adhortata, ad cruciatus, sub Publico Præfecto alacriter perferendos; ut haberet quorum & ipsa postea sanguine incitaretur, quæ sanguinem in filijs quarto jam mense antè fundere pro Christo cœpisset, vera, sed Christiana mater Machabæorum. Neque enim prouidere parenti libuit, postquam septies in liberis occisa, vsu iam ipso didicit occumbere, nullumque amplius Tyrannum formidare, toties exanimata; immo, quid dico? animata. Tanta est vis exempli, ut etiam faciat mortem contemnere; quantò magis alia incommoda ferre? Ut enim solatium est miseris, socios in pœnis habere, ita stimulus est calamitosis, eâ viâ patientiùs sequi, quâ alij alacriùs præcurrerunt.

IV.

S. August. lib.
de temp. Bar-
baric. c. 5.

Hæc Martyrum vestigia ostendit S. Antistes Hipponensis, inter maximas procellas versantibus Christianis. *Habetis, inquit, virorum fortium magna exempla. Vicerunt Martyres mundum. Inter quos Martyres mares, etiam femina reperta sunt fortiores. Ante paucos dies natalitia celebravimus Martyrum, Perpetua, & Felicitatis, & comitum. Et cum tot ibi sint viri, quare iste due præ omnibus nominantur, nisi quia infirmior sexus, aut æquavit, aut superavit virorum fortitudinem? Una earum erat pragnans, alia lactans. Felicitas parturiebat, Perpetua lactavit. Sed tandem hæc Perpetua lactavit, quam diu acciperet ab illo pastore simul & patre bucellam lactis: quâ acceptâ dulcedo felicitatis perpetua eam fecit contemnere filium, spernere Patrem, non inharere mundo, perdere animam pro Christo. Felicitas verò, quæ sociam habebat Perpetuam, & parturiebat, & dolebat: obiecta bestijs gaudebat potius, quàm timebat. Quæ virtus in feminis, qualis est gratia, quæ cum se infundit, nullum indignum indicat sexum? Gratias gratia Dei: reparavit enim sexum muliebrem. In opprobrium magnum mulier remanserat: quia ab initio per mulierem peccatum, & propter hanc omnes morimur. Diabolus unam Evam deiecit, sed Christus natus ex virgine multas feminas exaltavit. Perpetua & Felicitas caput calcaverunt serpentis, quod Eva ad cor suum intus admisit. Illam seduxit, falsa promittendo,*

do,

do, illas non valuit superare sauiendo: illam decepit in paradisi felicitate, has non potuit adire, nec sub substantiarum deposita potestate. Illius inter Paradisi delicias ruinâ gaudisus est; harum, inter pœnas, fortitudinis constantiam ipse quodammodo Diabolus expavit. Merito sic sunt exaltata, merito viris vel coaquata, vel pralata. Quamuis enim in Christo Iesu non sit sexuus, neque liber, non sit masculus neque femina, sed omnes sint unum occurrentes in virum perfectum, descendit tamen hoc donum ex magna gratia. Perpetua, enim & Felicitas, nomina istarum sanctarum feminarum, merces est sanctorum omnium Martyrum.

Omnes enim aspirant ad perpetuam felicitatem. Quamquam non tam nomine, quam virtute harum feminarum, ad certamen inuitat S. Augustinus. Scit enim gliscere sanguinem, cum videt sanguinem. Sicut enim olim elephantis ostenderunt sanguinem una & mori, ad acuendos eos in in prælium: ita Deus nobis ostendens sanguinem Martyrum, qui pro ipsius honore, & fide fortissimè occubuerunt, acuit & incendit nos ad pari fortitudine pugnandum. Hinc tam fecundus est sanguis Martyrum, ut non solum Christianos sed etiam Martyres pariat. Est proinde etiam hic verum, sanguis sanguinem tetigit; dum quippe generosus animus videt, quantâ cum laude sanguis è vulnere alterius emicet, gestit & ipse eadem purpurâ fieri formosus. Philosophi animus, ait S. Gregorius Nazianz. ex eo quod passus est, generosior reditur, atque ut candens ferrum frigida aspersione, ita ipse periculis obdurefcit. Quamobrem eadem arte, qua Tyranni metum volunt incutere, animos solent addere; ut qui crudelissima cernunt alijs inferre tormenta, id non in terriculamentum, sed in documentum suum interpretentur.

V.

1. Machab. 6.
34.

Osee. 4. 3.

S. Greg. Naz.
orat. 23. in
laudem Heronis.

CAPVT XII.

Mac habæorum historia quàm inaudita martyrij exempla proponat, faciatq. Quàm efficacia sint eiuscemodi exempla.

Illusterrimum exemplum est, in septem fratribus, qui matrem verbo docentem, exemplo præcesserunt: quorum singuli, dum in cæterorum terrorem acerbissimis exqui-

I.